

Broj: 03-02.3-18-339-1/16
Istočno Sarajevo, 09.03.2016. godine

BAS UPUTSTVO

o označavanju i registriranju dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije

Izdanje: 3 (bs)
Oznaka dokumenta: BAS U 8.5-01
Registar:
Kontrolirana kopija:
Dostavljeno:
Datum:

	Izradio	Ovjerio
Potpis		
Datum	2016-03-07	2016-03-08
Ime i prezime	Mirjana Šućur Tihomir Anđelić	Miljan Savić
Funkcija	Šefica odjeljenja IEC/ITU/CENELEC/ETSI Šef odjeljenja ISO/CEN	Predstavnik rukovodstva za kvalitet

SADRŽAJ

Uvod.....	3
1. Područje primjene	3
2. Upućivanje na druge dokumente.....	3
3. Termini i definicije	3
4. Označavanje dokumenata.....	4
5. Registriranje dokumenta.....	9
6. Završne odredbe	12

Izdanje	I	II	III	IV	V	VI
Datum		2009-05-05	2016-03-09			

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH“, br. 32/02 i 102/09), člana 9. stav 2. Zakona o osnivanju Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine („Službeni Glasnik BiH“, broj 44/04), a u vezi sa članom 6. stav 1. tačka b) Zakona o standardizaciji Bosne i Hercegovine („Službeni Glasnik BiH“, broj 19/01), direktor Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine donosi:

BAS UPUTSTVO

o označavanju i registriranju dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije

Uvod

Ovo uputstvo rađeno je na osnovu uvida u strukturu oznake i način označavanja dokumenata (standarda, vodiča i drugih dokumenata) međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju ISO i IEC-a, odnosno CEN-a i CENELEC-a, ETSI te dokumenata nekih nacionalnih organizacija za standarde. U obzir su uzete i odredbe koje su date u BAS U 8.5-04:2016, a koje se odnose na pravila i uvjete za označavanje preuzetih dokumenata međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju. Izabrana struktura oznake dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije kompatibilna je strukturi označavanja dokumenata međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju.

1. Područje primjene

Ovo uputstvo utvrđuje strukturu oznake, način označavanja i propisuje način registriranja, odnosno vođenja evidencije dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije.

Ovo uputstvo namijenjeno je za upotrebu osoblju Instituta i tehničkim tijelima, a posebno predsjednicima i sekretarima tehničkih tijela, te svima koji su uključeni u izradu nacrt standarda i nacrt drugih dokumenata BAS-a dostupnih javnosti.

2. Upućivanje na druge dokumente

Odredbe dokumenata na koje ovo uputstvo upućuje istovremeno važe i kao odredbe ovog uputstva. U vrijeme objavljivanja ovog uputstva važila su navedena izdanja. Kad se ono primjenjuje, koriste se najnovija izdanja navedenih dokumenata:

- BAS U 8.5-02:2016, *Uputstvo o strukturi i oblikovanju bosanskohercegovačkih standarda i drugih dokumenata dostupnih javnosti,*
- BAS U 8.5-03:2016, *Uputstvo za pripremanje, donošenje i objavljivanje BAS standarda i drugih dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije,*
- BAS U 8.5-04:2016, *Uputstvo o preuzimanju međunarodnih i evropskih standarda i drugih dokumenata koji nisu standardi,*
- BAS U 8.5-05:2016, *Uputstvo o označavanju i registriranju tijela za pripremu dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije.*

3. Termini i definicije

Za potrebe ovog dokumenta primjenjuju se termini i definicije date u BAS EN 45020, BAS U 8.5-03 i BAS U 8.5-04.

4. Označavanje dokumenata

4.1. Struktura oznake

4.1.1 Odabrani način označavanja dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije treba da zadovolji slijedeće zahtjeve:

- lako identificiranje dokumenta,
- jednostavno evidentiranje te brzo i lako pretraživanje,
- onemogućavanje ponavljanja oznake za istu vrstu dokumenta,
- kompatibilnost s načinom označavanja dokumenata međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju.

4.1.2 Navedene zahtjeve može zadovoljiti izabrana struktura oznake koja se sastoji od:

- alfabetskog dijela oznake kojim se označava pripadnost dokumenata bosanskohercegovačkoj standardizaciji te vrsta dokumenta,
- numeričkog dijela oznake, odnosno identifikacionog broja.

4.1.2.1 Alfabetički dio oznake čini skraćena "BAS" i dodatne slovne oznake.

Skraćena BAS sastoji se od dvoslovne oznake za državu Bosnu i Hercegovinu (BA), koja je utvrđena međunarodnim standardom ISO 3166-1, i početnog slova riječi standard (S) i primjenjuje se za označavanje:

- bosanskohercegovačkih izvornih standarda i
- pripadnosti dokumenta (uputstava, preuzetih međunarodnih i/ili evropskih standarda, tehničkih specifikacija, tehničkih izvještaja, itd.) sistemu bosanskohercegovačke standardizacije.

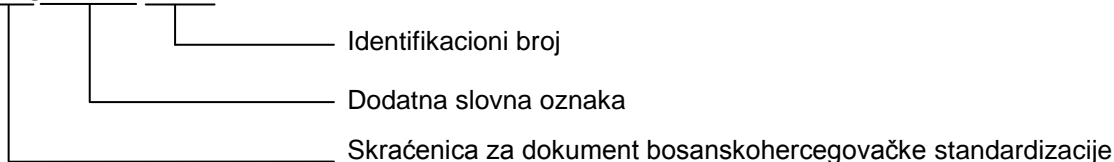
Dodatne slovne oznake (riječi i/ili skraćene) označavaju porijeklo, način donošenja i/ili vrstu (namjenu i sadržaj) dokumenta, te ukazuju na način donošenja dokumenta.

4.1.2.2 Numerički dio oznake dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije (BAS dokumenta) predstavlja broj pod kojim je dokument registriran u odgovarajućem matičnom registru, a putem kojega se svaki pojedinačni dokument identificira te se naziva identifikacioni broj. Identifikacioni broj nema nikakvo klasifikacijsko ni hronološko značenje.

Jednom korišten identifikacioni broj ne može se koristiti za označavanje drugog dokumenta iste vrste i sadržaja.

4.1.3 Oznaka dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije može se shematski prikazati:

BAS XXXXX YYYY

4.1.4 Skraćena "BAS" i odgovarajući dodatni alfabetski dijelovi oznake dokumenata ispisuju se latiničnim pismom, iste vrste i veličine znakova, a međusobno se odvajaju jednim praznim mjestom.

Alfabetički i numerički dio oznake ispisuju se znakovima iste vrste i veličine i međusobno se odvajaju jednim praznim mjestom.

4.1.5 Referentni broj dokumenta čini oznaka dokumenta uz dodavanje godine i oznake jezika izdanja. Pritom se oznaka dokumenta odvaja od godine izdanja znakom dvije tačke (:). Oznaka jezika ispisuje se malim slovima i smještena je između zagrada. Kod višejezičnih se izdanja oznake jezika međusobno odvajaju zarezom.

PRIMJER

Primjer ispisivanja referentnog broja bosanskohercegovačkog standarda nastalog preuzimanjem, metodom prijevoda evropskog standarda koji je preuzeti međunarodni standard, publiciran 2006. godine kao dvojezično izdanje (na bosanskom i engleskom jeziku):

BAS EN ISO/IEC 17025:2006 (bs, en).

4.1.6 Oznake jezika definirane su u standardu ISO 639-1.

Primjeri oznaka najčešće korištenih jezika:

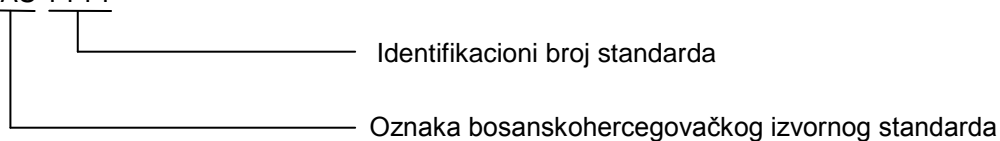
bs – bosanski jezik,
hr – hrvatski jezik,
sr – srpski jezik,
en – engleski jezik,
de – njemački jezik,
fr – francuski jezik.

4.1.7 Kod navođenja BAS dokumenata u pisanim materijalima često se izostavlja oznaka jezika izdanja, a daje se njegova oznaka i godina izdanja dokumenta. Veličina i oblik znakova, način i mjesto upisivanja oznaka na pojedinim BAS dokumentima dati su u BAS U 8.5-02.

4.2 Označavanje bosanskohercegovačkih izvornih standarda

4.2.1 Izvorni bosanskohercegovački standardi označavaju se alfanumeričkom oznakom u skladu sa strukturom naprijed utvrđenom u 4.1.1.

BAS YYYY

4.2.2 Skraćenica "BAS" upisana bez dodatnih alfabetskih znakova dokument klasificira kao izvorni bosanskohercegovački standard (BAS standard).

4.2.3 Identifikacioni broj izvornih BAS standarda predstavlja broj pod kojim se konkretni standard registrira i prati u Matičnom registru izvornih BAS standarda. Prema predloženoj strukturi oznake, moguće je evidentirati do 9.999 izvornih BAS standarda.

4.2.4 Pri registriranju izvornih BAS standarda počinje se brojem 1001.

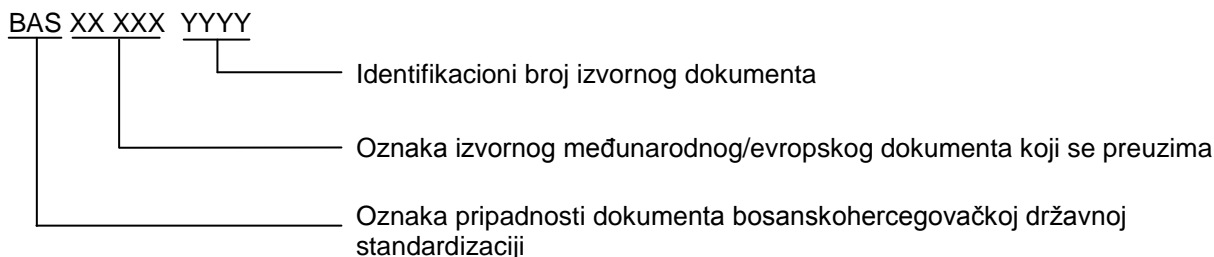
PRIMJERI

Bosanskohercegovački standardi registrirani u Matičnom registru BAS standarda pod identifikacionim brojevima 1004 i 1050, označavaju se na slijedeći način:

- BAS 1004,
- BAS 1050.

4.3. Označavanje dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije koji se donose preuzimanjem odgovarajućih međunarodnih i evropskih dokumenata

4.3.1 Dokumenti koji se donose preuzimanjem međunarodnih i/ili evropskih dokumenata označavaju se alfanumeričkom oznakom koja je u skladu sa strukturom utvrđenom u 4.1.1.

4.3.2 Oznaka BAS dokumenata koji se donose na osnovu preuzimanja međunarodnih i evropskih standarda formira se tako da se ispred oznake izvornog dokumenta koji se preuzima stavi oznaka BAS koja se odvoji jednim praznim mjestom.

NAPOMENA: BAS U 8.5-04: *Preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda i drugih dokumenata koji nisu standardi*, utvrđuje način označavanja bosanskohercegovačkih dokumenata kad su oni preuzeti međunarodni i evropski dokumenti.

4.3.3 Osim standarda mogu se preuzimati i druge vrste dokumenata međunarodne i evropske standardizacije. Kao preuzeti, oni zadržavaju pripadnost onoj vrsti dokumenta u koju su svrstani kao dokumenti međunarodne i evropske standardizacije. Npr., međunarodna tehnička specifikacija postaje odgovarajuća bosanskohercegovačka tehnička specifikacija.

4.3.4 BAS standardi i drugi dokumenti doneseni preuzimanjem međunarodnih i evropskih standarda, nakon provedene procedure i donošenja odluke o preuzimanju evidentiraju se i prate u Centralnoj bazi podataka o dokumentima bosanskohercegovačke državne standardizacije (Informacionom sistemu Instituta za upravljanje standardima i informacijama (*BAS Standard Management Information System - BAS SMIS*)) (u skladu s tačkom 5).

PRIMJER 1

BAS standardi doneseni preuzimanjem međunarodnog standarda ISO 857, evropskog standarda EN 81-82 i evropskog standarda koji je preuzeti međunarodni standard EN ISO 50001, označavaju se na slijedeći način:

- BAS ISO 857,
- BAS EN 81-82,
- BAS EN ISO 50001.

PRIMJER 2

Bosanskohercegovačka tehnička specifikacija nastala preuzimanjem odgovarajuće tehničke specifikacije ISO/TS imat će oznaku:

- BAS ISO/TS xx.

PRIMJER 3

BAS tehnički izvještaj nastao preuzimanjem tehničkog izvještaja ISO/IEC TR 10032 imat će oznaku:

- BAS ISO/IEC TR 10032.

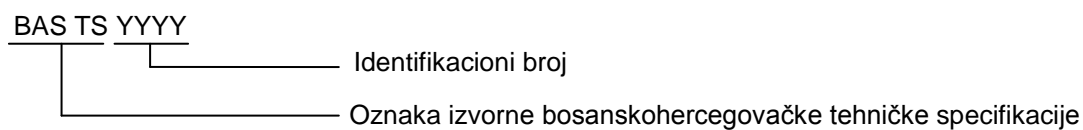
PRIMJER 4

BAS tehnički izvještaj nastao preuzimanjem tehničkog izvještaja evropske standardizacije CR 12250 imat će oznaku:

- BAS CR 12250.

4.4 Označavanje izvornih tehničkih specifikacija

4.4.1 Izvorne bosanskohercegovačke tehničke specifikacije označavaju se alfanumeričkom oznakom u skladu sa strukturom naprijed utvrđenom u 4.1.1.

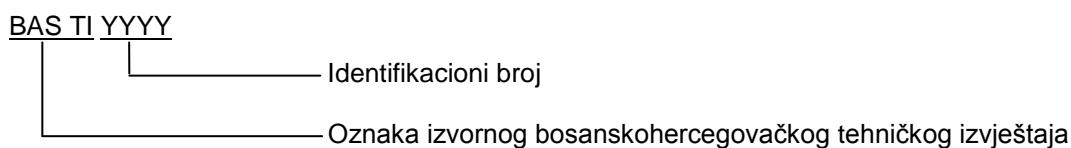
4.4.2 Alfabetički dio oznake klasificira dokument kao izvornu bosanskohercegovačku tehničku specifikaciju. Skraćenice "BAS" i "TS" odvajaju se međusobno jednim praznim mjestom.

4.4.3 Identifikacioni broj bosanskohercegovačke tehničke specifikacije predstavlja broj pod kojim se konkretni dokument registrira i prati u Matičnom registru BAS izvornih bosanskohercegovačkih tehničkih specifikacija (vidi 4.1).

4.4.5 Pri registriranju bosanskohercegovačkih tehničkih specifikacija počinje se brojem 1001.

4.5 Označavanje izvornih tehničkih izvještaja

4.5.1 Izvorni bosanskohercegovački tehnički izvještaji označavaju se alfanumeričkom oznakom u skladu sa strukturom naprijed utvrđenom u 4.1.1.

4.5.2 Alfabetički dio oznake klasificira dokument kao izvorni bosanskohercegovački tehnički izvještaj. Skraćenice "BAS" i "TI" odvajaju se međusobno jednim praznim mjestom.

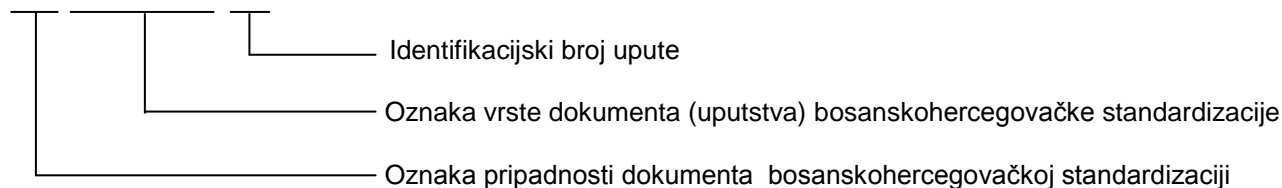
4.5.3 Identifikacioni broj bosanskohercegovačkog tehničkog izvještaja predstavlja broj pod kojim se konkretni dokument registrira i prati u Matičnom registru BAS tehničkih izvještaja (vidi 4.1).

4.5.4 Pri registriranju BAS tehničkih izvještaja počinje se brojem 1001.

4.6 Označavanje bosanskohercegovačkih uputstava

4.6.1 Uputstva bosanskohercegovačke standardizacije označavaju se alfanumeričkom oznakom u skladu sa strukturom utvrđenom u 4.1.1.

BAS UPUTSTVO YY

4.6.2 Alfabetički dio oznake klasificira dokument kao uputstvo bosanskohercegovačke standardizacije BAS U.

4.6.3 Identifikacioni broj uputstva bosanskohercegovačke standardizacije predstavlja broj pod kojim se konkretni dokument registrira i prati u Matičnom registru BAS UPUTSTVA (vidi 4.1).

4.6.4 Prema ovoj strukturi oznake moguće je registrirati do 100 dokumenata kao BAS UPUTSTVO. Pri registriranju BAS uputstava s nižim identifikacionim brojevima nije nužno da se zaposjednu sva cifarska mjesta.

PRIMJER

Uputstva registrirana u Matičnom registru BAS UPUTSTVA pod rednim brojevima 4 i 18 označavaju se na slijedeći način:

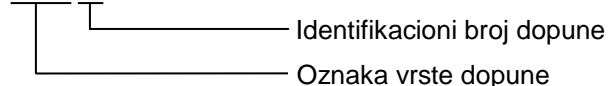
- BAS UPUTSTVO 4,
- BAS UPUTSTVO 18.

4.7 Označavanje dopuna BAS dokumenata

4.7.1 Dopune postojećih dokumenata definirane su u BAS U 8.5-03. Predviđene su dvije vrste dopuna BAS dokumenata: amandman i tehnička korekcija.

4.7.2 Dopune BAS dokumenata označavaju se alfanumeričkom oznakom.

XXX Y

4.7.2.1 Alfabetički dio oznake čini oznaka vrste dopune, odnosno:

- Cor** - za tehničku korekciju,
- A** - za amandman.

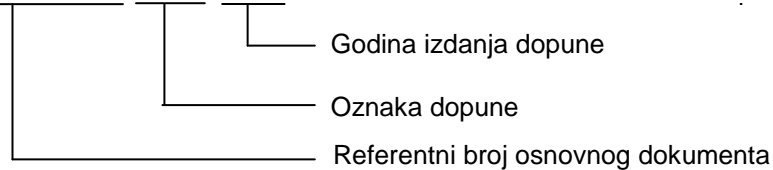
Alfabetički dio ispisuje se malim slovima s velikim početnim slovom.

4.7.2.2 Numerički dio oznake dopune čini redni broj pod kojim je dopuna registrirana (identifikacioni broj) u okviru dokumenta na koji se odnosi. Svaki dokument može imati najviše dvije dopune koje se u označavaju s 1 i 2 bez obzira da li se radi o tehničkoj korekciji ili amandmanu. U registar se upisuje puni naziv vrste dopune, njegov redni broj te datum izdanja.

4.7.3 Referentni broj dopune formira se tako što se navede referentni broj osnovnog dokumenta (oznaka i godina izdanja) iza koga se upisuje kosa crta, oznaka (vidi 4.7.2) i godina izdanja dopune.

BAS YYYY:0000/XXX:0000

PRIMJER 1

Bosanskohercegovački izvorni standard registriran u Matičnom registru BAS standarda pod identifikacionim brojem 3862 i njegovi dodaci (prva i druga dopuna) označavaju se na slijedeći način:

BAS 3862

Tehnička korekcija 1 (datum izdanja),
Amandman 1 (datum izdanja).

PRIMJER 2

Uputstvo bosanskohercegovačke standardizacije registrirano u Matičnom registru BAS UPUTSTVA pod identifikacionim brojem 5 i njegovi dodaci (prva i druga korekcija) označavaju se na slijedeći način:

BAS U 8.5-05

Tehnička korekcija 1 (datum izdanja)
Tehnička korekcija 2 (datum izdanja).

PRIMJER 3

Referentni broj tehničke korekcije, publicirane 2000. godine i amandmana, publiciranog 2001., na bosanskohercegovački standard BAS 1002, publiciranog na bosanskom jeziku 2000. godine treba označiti na slijedeći način:

BAS 1002:2000/Cor1:2000 (bs)

BAS 1002:2000/A1:2001(bs).

5. Registriranje dokumenta

5.1 Općenito

5.1.1 Relevantni podaci o svim BAS dokumentima unose se, čuvaju i prate u matičnim registrima. Oni su projektirani tako da se prvenstveno koristi elektronski medij, a po potrebi može postojati i varijanta na papiru.

5.1.2 Matični registri, bez obzira na vrstu dokumenta za koji su projektirani moraju ispunjavati osnovne zahtjeve:

- potreban kapacitet da obuhvate veliki broj dokumenata i podataka o njima,
- da su međusobno kompatibilni i omogućavaju jednostavan transfer podataka iz jedne baze u drugu,
- da omogućavaju pretraživanje po svim kriterijima i s različitim kombinacijama kriterija i pripremu izvještaja s različitim kombinacijama podataka,
- pripremu izvještaja na utvrđenim obrascima.

5.1.3 Svaka pojedina vrsta dokumenta vodi se i registrira u odvojenom matičnom registru BAS dokumenata, koji se formiraju u skladu s alfabetskim dijelom oznake dokumenta.

U Institutu se formiraju i popunjavaju slijedeći registri:

- Centralni registar BAS dokumenata (BAS SMIS),
- Matični registar BAS UPUTSTAVA,
- Matični registar izvornih BAS standarda,
- Matični registar izvornih BAS tehničkih specifikacija,
- Matični registar izvornih BAS tehničkih izvještaja,
- Matični registar BAS projekata u pripremi (PP) .

Pojavom nove vrste dokumenata, u Institutu se uspostavlja novi matični registar i formira oznaka novog dokumenta u skladu s 5.1.2.

5.2 Sadržaj registra dokumenata

5.2.1 Općenito

U Matičnim registrima registriraju se sve promjene statusa dokumenata, kao što su povlačenje iz upotrebe, zamjena drugim dokumentom, izdavanje dopuna dokumenata i slično.

5.2.2 Centralni registar BAS objavljenih dokumenata (BAS SMIS)

5.2.2.1 Svi BAS dokumenti, počevši od prijedloga projekta do objavljivanja evidentiraju se i prate tokom svih faza izrade u BAS SMIS-u. Tehnički sekretar, odnosno koordinator BAS/TC-a u Institutu odgovoran je za sigurnost i ažurnost podataka.

5.2.2.2 BAS SMIS sadrži slijedeće podatke:

- oznaka BAS dokumenta,
- jezik izdanja,
- metoda preuzimanja,
- broj stranica koji je služio kao osnova za formiranje cijene dokumenta,
- broj izdanja,
- datum objavljivanja dokumenta,
- datum povlačenja dokumenta,
- status,
- broj Glasnika Instituta u kojem je objavljeno publiciranje i/ili promjena statusa dokumenta,
- naziv dokumenta na službenom jeziku/jezicima u BiH,
- naziv dokumenta na engleskom jeziku te jeziku izvornog dokumenta za dokumente koji su preuzeti dokumenti međunarodne/evropske standardizacije,
- referentni brojevi izvornih dokumenata i oznake stepena usklađenosti,
- stručno tijelo (BAS/TC, AG) koje je usvojilo dokument,
- ICS klasifikacioni broj područja kome pripada dokument,
- nazive područja standardizacije kojem dokument pripada,
- oznaku EU direktive/uredbe s kojom je referentni broj izvornog standarda/dokumenta harmoniziran,
- oznaku dokumenta kojeg je navedeni dokument zamijenio,
- oznaku dokumenta kojim je navedeni dokument zamijenjen,
- faza izrade,
- korespondentni komitet i
- druge podatke.

5.2.2.3 Identifikacioni broj svakog projekta u BAS SMIS-u koji se automatski dodjeljuje kod upisa novog projekta služi samo za interno praćenje redoslijeda i broja dokumenata koji su evidentirani. BAS SMIS je projektirana tako da omogućava pretraživanje po različitim kriterijima i pripremu izvještaja s različitim kombinacijama raspoloživih podataka.

5.2.3 Registriranje izvornih BAS standarda, tehničkih specifikacija, tehničkih izvještaja i uputstava

5.2.3.1 Izvorni BAS dokumenti registriraju se u pripadajuće matične registre u trenutku kad su prihvaćeni i odobreni od odgovarajućeg stručnog tijela ili odgovornih tijela i osoba kao prednacrti BAS dokumenata. Registriranjem dokumenta u odgovarajućem registru, prema vrsti dokumenta, dodjeljuje se pripadajući identifikacioni broj, i na taj način uspostavlja alfanumerička oznaka koja prati dokument u toku njegove dalje pripreme, donošenja i primjene.

5.2.3.2 Identifikacioni broj jednom dodijeljen dokumentu bosanskohercegovačke standardizacije, a koji se iz bilo kog razloga stavlja van snage i/ili upotrebe, ne može se u istom matičnom registru dodijeliti drugom dokumentu s istom slovnom oznakom, a različitim sadržajem. Treba osigurati neponovljivost identifikacionog broja.

5.2.3.3 Matični je registar baza podataka koja se vodi i održava na elektronskom mediju i sadrži slijedeće podatke:

1. redni broj pod kojim je dokument upisan u bazu (identifikacioni broj dokumenta), vidi 4.1,
2. oznaku dokumenta,
3. datum registriranja,
4. naziv dokumenta (provjeri se i ažurira pri pripremi odluke o odobravanju i objavljivanju),
5. oznake i nazive područja standardizacije kojem dokument pripada, ICS klasifikacioni broj (može biti više područja tehničkog rada),
6. odgovorno tijelo ili organizacionu jedinicu,
7. oznake i nazive baznih dokumenata,
8. naziv organizacije, tijela, lica koje je pripremila polazni dokument,
9. dopune dokumentu, tj. tehničke korekcije i amandmani: oznaka, naziv (vidi 4.7) i godina izdanja,
10. broj i datum odluke o odobravanju i objavljivanju BAS standarda,
11. broj i datum odluke o preispitivanju i reviziji,
12. broj zahtjeva za registriranje (broj iz Djelovodnog protokola),
13. druge podatke po potrebi.

5.3 Registar projekata u pripremi (PP)

5.3.1 U ovom se registru vode projekti u pripremi (budući BAS standardi ili grupa BAS standarda ili BAS tehničkih specifikacija, ...) i prati njihov razvoj do trenutka kad su oni utvrđeni kao prednacrti BAS standarda ili BAS tehnička specifikacija i kad se vrši njihov prijenos u odgovarajući registar.

5.3.2 Registar projekata u pripremi treba da sadrži slijedeće podatke:

- identifikacioni broj,
- oznaku projekta u pripremi (PP + identifikacioni broj),
- datum registriranja projekta u pripremi,
- naziv područja rada,
- oznaku stručnog tijela kojem pripada,
- radni naslov projekta,
- naziv organizacije ili lica koje radi na realizaciji projekta (lokacija, telefon, e-mail, fax),
- izlazne podatke (oznaku izlaznog dokumenta ili odluku o odustajanju ili mirovanju projekta te druge informacije u vezi s tim),
- druge podatke po potrebi.

6. Završne odredbe

6.1. Prestanak važenja ranijeg uputstva

Stupanjem na snagu ovog uputstva prestaje da važi BAS UPUTSTVO 1 iz 2009. godine.

6.2 Stupanje na snagu

Ovo Uputstvo stupa na snagu danom donošenja, a primjenjivaće se od 14.03.2016. godine.

Direktor

Aleksandar Cincar

(prazan stranica)

